

Verkondiging 25 december 2020, Kerstmorgen

Lezing: Johannes 1: 1-14

ds. Florisca van Willegen-Kerkvliet

Gemeente van Christus,

Ik ben benieuwd hoe u dit jaar deze periode van advent en kerst beleefd heeft. Misschien valt u in de categorie mensen, die, net als ik, wat moeite had om dit jaar in de kerstsfeer te komen. Het kerstfeest wat uit beeld of vooral zo anders, nu we veel binnen zitten en gedwongen worden om het bescheiden te vieren. Of misschien vindt u het eigenlijk wel prettig, even een jaar niet langs alle familie of schoonfamilie. Minder keuzestress over wie wanneer bij wie kerst gaat vieren en wat er dan weer gegeten en geregeld moet worden. Of misschien viel u in de categorie mensen die juist dit jaar meer dan anders bezig was met het binnenhalen van de kerstsfeer. Die net als vele anderen al vroeg begon met het klaarzetten van de kerstversiering en de verlichting om juist, tegen alle donkerte in, een kleine en warme wereld van licht te creëren. Want na dit afgelopen jaar kunnen we allemaal wel wat extra licht gebruiken.

Kerkelijk of niet kerkelijk, ieder verstaat het beeld van licht dat het donker tegen gaat. Een beeld dat ons ook brengt bij de woorden van Johannes, die we dit jaar, net als de meeste jaren traditiegetrouw lezen op kerstmorgen. Het zijn de woorden waarmee Johannes zijn evangelie opent en die de toon zetten voor het verdere verhaal dat komen gaat.

Dat we in tijden van duister wel wat licht kunnen gebruiken, wist ook Johannes. In de tijd dat hij het evangelie schrijft -zo rond het jaar 90- hebben christenen het zwaar. Ze hebben te maken met vervolgen en onderdrukking. Geloven in de weg van Jezus betekende soms ook je eigen leven op het spel zetten. Het evangelie van Johannes wil deze eerste volgelingen een hart onder de riem steken. Zijn openingswoorden zijn dan ook haast een en al bemoediging, troost en hoop.

Johannes begint heel anders dan de andere evangeliëschrijvers. Geen geboorte, geen kind in een kribbe. Maar in poëtische en filosofische taal verhaalt hij over de betekenis van de komst van Jezus in onze wereld. Dus toch een soort van kerstverhaal, die op een heel andere manier tot de verbeelding spreekt dan de verhalen over wijzen en herders.

Hij opent met de woorden *'In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God.'* En als slot lezen we: *'Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien.'*

Tussen deze verzen in horen we nog andere beelden en begrippen, als 'licht en duisternis', 'leven', 'getuigen' en 'kinderen van God'. Mooie allitererende taal, maar ook woorden die je misschien meermaals moet lezen, op je in moet laten werken, om te begrijpen wat er nu eigenlijk staat.

Maar in die eerste verzen zegt Johannes eigenlijk al heel veel. In het begin.. we worden niet alleen mee teruggenomen naar het begin van het leven van Jezus, maar naar het begin van alles. Het scheppingsverhaal van hemel en aarde. Het verhaal dat begint met chaos, met een aarde die woest, donker en leeg was.

Maar God sprak en zei: 'er moet licht komen' en er was licht. Hij scheidde het licht van de duisternis en vormde de chaos om tot een plek waar leven mogelijk was. De komst van Jezus heeft dus volgens Johannes alles te maken met dat scheppende woord van het begin.

In Jezus is het Woord van God mens geworden. God is onder ons mensen komen wonen. Geen God op afstand. Geen abstractie. Maar God verscheen in alle kwetsbaarheid en herkenbaarheid in een mens. Iemand zoals wij. De manier waarop Jezus mens was, geeft een gezicht aan wie God is, aan wat hij belangrijk vindt. En dan valt bijvoorbeeld de aandacht op die hij had voor andere mensen, vooral degenen naar wie niemand anders omkeek. De genezing die hij bracht en de inclusiviteit waarmee hij anderen meetrok in de beweging die de wereld kan vernieuwen.

Maar ook zien we in hem, in Jezus, dat scheppende beginsel opnieuw. Hij is het ware licht dat ieder mens verlicht (Joh 1: 9). Als licht van God heeft Jezus in zijn leven handen en voeten gegeven aan Gods liefde, goed en waarheid. Zijn komst betekent nieuwe schepping. Een nieuw begin om mensen weer vanuit de duisternis en chaos naar het licht te leiden.

Schepping is dus niet alleen iets van het begin. Maar nieuwe schepping, nieuw leven, nieuwe toekomst kan steeds weer gebeuren waar God spreekt. Schepping niet als iets eenmaligs, maar als een voortdurend proces, waarin alles bestaat en ontstaat. Toen, maar net zo goed ook nu. En dan gaat het ook over ons, over allen die op zoek zijn naar licht, naar een woord van God. Dan is Kerst niet alleen een eenmalige gebeurtenis lang geleden, maar een gebeuren dat zich steeds opnieuw in ons wil voltrekken. Dat ook ons wil vernieuwen en herscheppen tot mensen die het licht van God weerspiegelen. Mensen die in de woorden van Johannes kinderen van God geworden zijn.

We mogen in die boodschap vertrouwen, juist omdat Jezus het mensgeworden Woord is. Iemand van vlees en bloed. Iemand die we kunnen zien en navolgen, omdat hij dezelfde wegen liep als wij. Door zelf Gods weg voor te leven, heeft hij het voor ons binnen bereik gebracht om te gaan in datzelfde licht.

Zo vormen deze openingswoorden van Johannes zijn evangelie een en al licht, een getuigenis dat het hele komende evangelie samenvat. Een boodschap van hoop, voor ieder die nog zit in het donker. Een boodschap die nog altijd nodig blijft en herhaald mag worden, omdat de duisternis ons nog steeds kan overvallen of in zijn greep kan houden. Zo zijn we nu collectief in de ban van de pandemie, van een klimaatcrisis, van een vluchtelingencrisis... We maken ons zorgen om problemen van groot formaat. Maar ook ons eigen persoonlijke leed kan ons leven ontregelen; ziekte, rouw, ruzie in familie of vriendenkring, zorgen om werk of financiën.

Ons leven kan steeds weer een chaos worden. Woest, donker en leeg. Mogen wij ook dan weer vertrouwen op de woorden van Johannes: '*Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.*' De duisternis lijkt zich altijd maar weer opnieuw aan te dienen, maar er is ook altijd de mogelijkheid van een nieuw begin. Het refrein uit Genesis mag steeds opnieuw klinken. Ook in onze duisternis, ook in deze tijd, kan God tot ons spreken, kan onze chaos herschapen worden tot nieuwe levensruimte, gaat er een nieuwe toekomst open.

Overal waar het Woord mens wordt, waar de liefde van God handen en voeten krijgt, woont God opnieuw onder ons en zien wij het licht dat geen duisternis kan doven. Moge dat de kerstgedachte zijn die Johannes ons vandaag meegeeft: iedere dag opnieuw de geboorte van hoop en de mogelijkheid van een nieuwe toekomst. Amen.